

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

Občianske združenie Tobiáš, Solivarská 60, 080 05

HODNOTENIE A ŠTÚDIA STRATEGICKÉHO PLÁNOVANIA VYBRANÝCH OBCÍ KOŠICKÉHO A PREŠOVSKÉHO KRAJA

Merateľné ukazovatele aktivity 1.1

*Dokument bol vytvorený v rámci projektu "Zefektívnenie verejných politík s dopadom na predprimárne vzdelávanie sociálne znevýhodnených skupín".
Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.*

Kolektív autorov

Text neprešiel jazykovou ani grafickou úpravou.

Konkrétnou podobou strategických dokumentov na úrovni krajov, ale aj obcí sú najčastejšie Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja (okrem iného, je to dôsledok implementácie európskych nariadení do slovenskej legislatívy) – PHSR alebo Programy rozvoja obce – PRO. V ideálnom prípade ide o komplexné rozvojové dokumenty (tvorené kolektívne s participáciou verejnosti), definujúce konkrétne ciele vychádzajúce zo zistených potrieb a na nich nadväzujúce opatrenia/aktivity zasadené v konkrétnych časových rámcoch a s určenými zdrojmi potrebnými na ich realizáciu.

V takomto dokumente, by sa mali objaviť všetky oblasti vyžadujúce rozvoj alebo zmenu, vrátane oblasti vzdelávania. Ak je dostupnosť alebo kvalita predprimárneho vzdelávania v obci (regióne, kraji) nedostatočná, potom by mu v dokumente mal byť venovaný priestor.

Z tohto dôvodu sme sa pozreli na rozvojové dokumenty oboch krajov a tiež obcí, v ktorých bol zrealizovaný terénny výskum. Zaujímalo nás predovšetkým, či je predprimárne vzdelávanie ich súčasťou, do akej miery sú ciele týkajúce sa materských škôl rozpracované (ciele – opatrenia – aktivity – termíny – zdroje), aké ciele si obce stanovili v súvislosti s predprimárnym vzdelávaním a či sa marginalizované rómske komunity v dokumentoch objavujú aj ako samostatná téma.

S využitím metódy kvalitatívnej analýzy dokumentov sme sa na úrovni krajov pozreli na nasledovné:

1

Košický kraj:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022 (december 2015) a jeho vybrané prílohy
  - Príloha 1: Podrobná analýza Košického kraja (október 2015)
  - Príloha 8: Stratégia na zmiernenie sociálnej exklúzie v Košickom kraji (september 2015)

Prešovský kraj:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2014 – 2020
  - Príloha 7: Východiská pre definovanie prioritných cieľov regionálneho rozvoja PSK
  - Príloha 8: Analýza priorít a bariér obcí PSK
- Program rozvoja vidieka Prešovského samosprávneho kraja (2015)
- Slovakia catching-up regions, Prešovský kraj: kľúčová dynamika regionálneho rozvoja (2019)
- Stratégia výchovy a vzdelávania v Prešovskom samosprávnom kraji na roky 2019 – 2022

V niektorých (najmä v menších) obciach sme sa k žiadnemu rozvojovému dokumentu nedostali¹ – zoznam dokumentov uvádzame v nasledujúcej tabuľke.

V obciach, v ktorých boli dostupné sme sa pozreli aj na Komunitné plány sociálnych služieb (rozvojové dokumenty pre oblasť sociálnych služieb).

Tab. Zoznam obcí²

PO Kraj		KE kraj		
Okres 02	Okres 01	Okres 01	Okres 03	Okres 04
2 obce, 1 mesto	2 obce	2 mestá	1 obec, 1 mesto	1 mesto, 2 obce
KPSS obce 01	KPSS obce 02	KPSS obce 03	KPSS obce 01	KPSS obce 01
KPSS obce 02	PHSR obce 03	PHSR obce 03	KPSS obce 02	KPSS obce 02
KPSS obce 03		PHSR obce 01	PHSR obce 01	PHSR obce 02
PRO ³ obce 02		PRM obce 01	PHSR obce 02	PRM obce 01
PHSR obce 03		PRM obce 03		PHSR obce 04
		LSKP MRK ⁴ obce 03		
		KŠ ⁵ obce 03		

V každej z navštívených obcí bol zrealizovaný pološtruktúrovaný rozhovor so zástupcom samosprávy – najčastejšie so starostom alebo starostkou, ktorého súčasťou boli aj otázky týkajúce sa plánov súvisiacich s predprimárnym vzdelávaním a s jeho dostupnosťou pre deti z marginalizovanej rómskej komunity.

Strategické dokumenty na úrovni kraja

Výsledky analýzy strategických dokumentov na úrovni krajov uvádzame v tabuľkovej podobe.

¹ Nemali ich zverejnené a nepodarilo sa nám ich získať ani pri návšteve OcÚ.

² PHSR: Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja

KPSS: Komunitný plán sociálnych služieb

PRM: Program rozvoja mesta

³ PRO: Program rozvoja obce

⁴ Lokálna stratégia komplexného prístupu MRK

⁵ Koncepcia školstva

Košický samosprávny kraj

	PHSR KSK 2016 - 2022⁶	Príloha 1⁷	Príloha 8⁸
<i>Analytická časť</i>	„...nízke mzdy, nezamestnanosť a z nich vyplývajúca chudoba a sociálna exklúzia, sú najzávažnejšími problémami v regionálnom rozvoji Košického kraja.“	Počet MŠ a detí v nich	
<i>Ciele</i>	Strategický cieľ 5: Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja sociálnych ľudských práv 5.1. skvalitňovanie poskytovania sociálnych služieb 5.3 skvalitnenie systému vzdelávania⁹ „Ak chceme prispieť k riešeniu nezam., nezaobíde sa to bez zvýšenia kapacity zariadení starostlivosti o deti v predškolskom veku.“ „...technické vybavenie základných škôl kvalitnými odbornými učebňami...“ „...zvyšovať kvalitu stredoškolského vzdelávania v spolupráci a podľa požiadaviek trhu práce.“ „...zlepšiť podmienky pre zvýšenie účasti žiakov na praktickom		Vízia1: „Vytvorený fungujúci model sociálnej ekonomiky – spravodlivejšieho usporiadania spoločnosti, ktorý bude hlavným nástrojom na zmierňovanie sociálneho vylúčenia a na riešenie a preklopenie nepriaznivej životnej situácie“ Vízia2¹⁰: „Košický kraj bude v roku 2030 krajom s vysokou kvalitou života všetkých obyvateľov, krajom s rovnomernými životnými podmienkami pre obyvateľov, bude prispievať k vytváraniu primeraných sociálnych istôt, zamestnanosti a vzdelávania a bude využívať vnútorný potenciál všetkých daností svojho územia k zabezpečeniu zvyšovania kvality znevýhodnených skupín obyvateľov.“ Hlavný cieľ: „Návrh funkčného modelu komunitného podniku -

⁶ Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja KSK 2016 – 2022 (december 2015)

⁷ Podrobná analýza Košického kraja (október 2015)

⁸ Stratégia na zmiernenie sociálnej exklúzie v Košickom kraji (december 2015)

⁹ Dokument na tomto mieste uvádza: „...je v súčasnosti nedostatok zariadení starostlivosti o deti v predškolskom veku, čo nepriaznivo ovplyvňuje celkovú zaškolenosť detí a návrat žien po materskej dovolenke na trh práce. Zároveň sa limituje využívanie predškolského vzdelávania na vytváranie (zvyšovanie) študijných schopností a sociálnu integráciu detí.“

¹⁰ Vízia stratégie na zmiernenie sociálnej exklúzie v KSK kraji

	vyučovaní...“ 7.1 zachovanie kultúrneho dedičstva		usporiadania spoločenstva časti exkludovaných skupín obyvateľov v Košickom kraji“. Strategický cieľ: „Napĺňanie sociálnej misie komunitného podniku – slúžiť miestnej komunite alebo špecifickej skupine obyvateľov, prostredníctvom komunitného podniku,.... podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkolvek diskriminácii.“
<i>Opatrenia</i>	5.1.6 Romathan – regionálne komunitné centrum (700 000) k 5.3 žiadne opatrenia pre predprimárne vzdelávanie 7.1.7 Divadlo Romathan – rekonštrukcia budovy a zriadenie rómskeho kultúrneho centra (2 500 000)		

Prešovský samosprávny kraj

	PHSR PSK 2014 - 2020¹¹	PRV PSK¹²	Slovakia catching-up regions¹³	SVaV v PSK 2019 - 2022¹⁴
Analytická časť	Počet MŠ na území kraja; V slabých stránkach: „sieť škôl nie je prispôsobená demografickému vývoju“ „nedostatočné materiálne zabezpečenie chodu	Štatistické údaje o MŠ v kraji SWOT -slabé stránky: „národnostná nehomogénnosť kraja s vysokým % obyvateľov rómskej národnosti a problematika MRK“ „pokles počtu detí a	Samostatná časť o Rómoch a MRK v kraji, bez zmienky o predprimárnom vzdelávaní	Len stredné školy

¹¹ Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2014 – 2020; Príloha 7: Východiská pre definovanie prioritných cieľov regionálneho rozvoja PSK; Príloha 8: Analýza priorit a bariér obcí PSK

¹² Program rozvoja vidieka Prešovského samosprávneho kraja (2015)

¹³ Slovakia catching-up regions, Prešovský kraj: kľúčová dynamika regionálneho rozvoja (2019)

¹⁴ Stratégia výchovy a vzdelávania v Prešovskom samosprávnom kraji na roky 2019 - 2022

	škôl a školských zariadení“ „vysoká koncentrácia rómskych komunít“	mládeže v predškolských a školských zariadeniach, a zlý stavebno – technický stav objektov predškolských a školských zariadení, morálne zastaralá technológia vykurovacích a energetických systémov“		
Ciele	Vzdelávanie ako jedna z 8 tematických oblastí rozvoja. Špecifický cieľ: II.1:Modernizácia vzdelávania s dôrazom na kvalitu života	Potreby: Zlepšiť neuspokojivý stavebno-technický stav objektov predškolských a školských zariadení ako aj zastaralé materiálno-technické vybavenie	„...zabezpečiť rómskym komunitám prístup k lepšiemu vzdelaniu a zdravotnej starostlivosti a zlepšiť ich fyzickú integráciu s okolím prostredníctvom väčšej dostupnosti ciest.“	
Opatrenia aktivity	II.1.1.Podpora dobudovania chýbajúcich zariadení predprimárneho vzdelávania: Zvýšiť hrubú zaškolenosť detí MŠ.. Dopady: Vyšší podiel detí vo veku do 5 rokov využívajúcich predškolské zariadenia			Zabrániť sociálnemu vylúčeniu Aktivity: 1. podporovať žiakov ohrozených predčasným odchodom zo školy, 2. rozšíriť ponuku kurzov na získanie zručností, ktoré žiada trh práce, 3. aktívne rozvíjať spoluprácu s komunitnými centrami.

Strategické dokumenty na úrovni obce

Predprimárne vzdelávanie (jeho financovanie, podpora) je predovšetkým starosťou obce, ak je v obci potrebné rozšíriť kapacity, zvýšiť dostupnosť materskej školy pre všetky deti v obci, atď. – je na pleciach miestnej samosprávy, sa o to postarať a financovanie si môže zabezpečiť napríklad aj prostredníctvom projektu. Ak však obec chce čerpať nenávratný finančný príspevok z EU fondov alebo zo štátneho rozpočtu, musí mať spracovaný strategický dokument a nie len to, v dokumente má/musí byť uvedená aj téma, ktorú chcú projektom rozvíjať, pretože väčšina „projektových formulárov“ si vyžaduje dôkaz súladu návrhu projektu s lokálnou stratégiou. Stratégie sú „živé“ dokumenty, môžu sa aktualizovať (doplňať, upravovať) kedykoľvek, no vždy sú rámcované na určité „plánovacie“ obdobie.

V nasledujúcej časti uvádzame stručný sumár informácií, ktoré sme získali analýzou PHSR jednotlivých obcí.

Košický kraj

Okres 01

Obec 01

Mesto má viac ako 5 000 obyvateľov a takmer 40% tvoria Rómovia. V meste je viacero rómskych komunít, vrátane segregovanej a Rómov žijúcich v rozptyle. V meste sú dve materské školy, jedna v blízkosti segregovanej komunity – rómske deti navštevujú obe. Podľa rozhovorov zrealizovaných so zástupcami samosprávy a pomáhajúcimi profesionálmi, materskú školu v blízkosti rómskej komunity navštevujú výlučne rómske deti a v materskej škole v meste sú rómske deti „z lepších rodín z mesta“. Materské školy kapacitne nepostačujú pokryť potreby, podľa rozhovoru so zástupcom mesta je nedostatočná kapacita MŠ jedným z najväčších problémov a v súčasnosti „systémom MŠ“ prechádza cca. 45% detí vo veku od 3 do 6 rokov.

Mesto má spracované dva rozvojové dokumenty, obsahovo sú si veľmi podobné:

- Program rozvoja mesta 2014 – 2020 (PRM)
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja 2014 – 2020 (PHSR)

	PRM	PHSR
<i>Analytická časť</i>	Problémy: „kapacitné problémy.... zapojenie sociálne slabších skupín a rómskej menšiny do výchovného školského procesu...“	Sumarizácia informácií a údajov o MŠ (bez uvedenia problémov)

	„malá kapacita MŠ“	
Ciele		Skvalitnenie vyučovacieho procesu Podporovať kultúrne a športové aktivity MŠ
Opatrenia/aktivity	Výstavba MŠ (pre rómske deti), vzdelávaniu rómskych žiakov v ZŠ a SŠ sa venuje viacero opatrení	Rekonštrukcia MŠ v blízkosti osady Výstavba novej MŠ

V oboch analyzovaných dokumentoch sa „Rómovia“ alebo „MRK“ spomínajú na viacerých miestach (v analytickej aj v programovej časti). V súvislosti s predprimárnym vzdelávaním je v oboch dokumentoch formulované opatrenie na výstavbu novej MŠ – podľa rozhovoru so zástupcom samosprávy sa toto opatrenie už realizuje a nová MŠ bude slúžiť najmä rómskym deťom z „osady“.

Obec 03

Mesto má takmer 20 000 obyvateľov, z toho takmer 15% Rómov, ktorí žijú vo viacerých komunitách, vrátane jednej segregovanej a v rozptyle. V meste je 8 MŠ, z toho dve „rómske“ – teda navštevované iba alebo prevažne rómskymi deťmi – obe sa nachádzajú v blízkosti marginalizovanej rómskej komunity. V jednej zo segregovaných komunít (najviac vzdialená od mesta a bez dopravnej dostupnosti) nie je možnosť predprimárneho vzdelávania. Podľa zástupcov mesta je kapacita MŠ v meste dostačujúca, časť rómskych detí vo veku do 5 rokov MŠ nenavštevuje. Ako problém vidia: zlý technický stav budov MŠ, zlú dostupnosť MŠ pre deti zo segregovanej osady, „nezáujem“ rodičov o predprimárne vzdelávanie a ich neochotu zabezpečiť pravidelnú dochádzku detí do MŠ.

PHSR na roky 2015 – 2020 (2022): v dokumente je medzi cieľmi uvedené: „skvalitnenie podmienok a zvýšenie možnosti vzdelávania v MŠ“, jednou z priorít je: zlepšiť technický stav objektov a vybavenosť škôl a školských zariadení a medzi opatreniami sú uvedené nasledovné: rekonštruovať objekty škôl a školských zariadení, vyhotoviť pasportizáciu technického stavu.

PRM z roku 2015 (aktualizácia PHSR): Vo východiskách dokument uvádza potrebu zvyšovania hrubej zaškolenosti najmä rómskych detí, no v programových častiach sa už stratégia o tomto ciele nezmieňuje. Ďalšie ciele súvisiace s predprimárnym vzdelávaním: potreba rekonštrukcie budov a areálov MŠ so zameraním najmä na zníženie energetickej náročnosti budov; potreba otvorenia MŠ v lokalite segregovanej rómskej komunity. Ani tieto ciele sa v programovej časti dokumentu nenachádzajú a na základe terénneho výskumu

možno povedať, že aktuálne nie sú v realizácii, i keď podľa analyzovaného dokumentu bolo vybudovanie novej MŠ naplánované na rok 2017.

Plán rozvoja mesta obsahuje aj „Akčný plán“, aj tu sa nachádza plán „dobudovania MŠ s prvkami inklúzie, ale bez uvedenia zdroja a konkrétnejšieho termínu.

Koncepcia školstva z roku 2012 na obdobie 2012-2016: väčšia časť dokumentu je venovaná SWOT analýze každej MŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta. MŠ, ktorú navštevujú deti z MRK je zhodnotená stručne, slabé stránky súvisia výlučne s postojom rodičov a jazykovými bariérami na strane detí. Nepravidelná dochádzka (spomenutá zástupcami mesta aj v rozhovore s riaditeľkou MŠ) tu nie je uvedená.

Okres 02

Obec 01

Mesto má viac ako 10 000 obyvateľov a takmer 20% podiel Rómov. Veľká časť Rómov žije v dvoch segregovaných komunitách bez dobrej dopravnej dostupnosti do mesta, ani v jednej z nich sa nenachádza materská škola. V obci je 5 MŠ. V meste pôsobí mimovládna organizácia, ktorá sa venuje ranej starostlivosti a pracuje s deťmi z MRK.

Program rozvoja mesta je spracovaný na obdobie 2016 – 2023, jeho analytická časť obsahuje samostatnú (stručnú) podkapitolu o MRK, ktorej obsah tvoria najmä údaje o obyvateľoch, obydlíach a infraštruktúre marginalizovaných komunít. Téma predprimárneho vzdelávania sa v podkapitole nespomína.

V programovej časti dokumentu sa rozvoja predprimárneho vzdelávania týka niekoľko cieľov a aktivít. Ciele: optimalizovať súčasné podmienky na primárne a predprimárne vzdelávanie. Aktivity: zníženie energetickej náročnosti budov MŠ, skvalitňovanie podmienok pre vzdelávanie, rekonštrukcia MŠ. Dokument obsahuje aj aktivitu zameranú na zlepšenie dostupnosti predprimárneho vzdelávania pre deti žijúce v jednej zo segregovaných komunít: vybudovanie MŠ. Aktivita bola naplánovaná na rok 2016, no podľa rozhovoru s primátorom, nie je dosiaľ zrealizovaná (chýba konsenzuálna podpora aktivity v zastupiteľstve).

Vo vzťahu k MRK, dokument obsahuje aktivitu na podporu bývania (výstavba nízkoštandardných bytov).

Obec 02

Obec má takmer 1 500 obyvateľov a podiel Rómov tvorí odhadom viac ako 30%. V obci je 1 MŠ s kapacitou 60 miest, v roku 2016 došlo k jej rozšíreniu. Podľa starostu obce súčasná kapacita postačuje pre všetky deti v obci, preto neplánuje je rozširovanie („Podľa zákona vezmeme do MŠ prednostne 5 ročné deti a deti zamestnaných rodičov.“)

Program rozvoja obce (PRO) je spracovaný na obdobie rokov 2016 – 2020, medzi opatreniami je uvedená aj rekonštrukcia a modernizácia materskej školy. Dokument obsahuje aj finančný odhad realizácie opatrenia.

obec 04

Obec má viac ako 3 000 obyvateľov z toho odhadom 40% Rómov, z ktorých veľká časť žije v dvoch segregovaných komunitách. V obci je iba jedna materská škola s kapacitou 45 detí, podľa rozhovoru so starostom nie je v MŠ ani jedno dieťa z osád. Tieto deti žiadne MŠ nenavštevujú, istou alternatívou je práca mimovládnej organizácie a komunitného centra, ktoré v osadách pôsobia.

V žiadnej časti aktuálne platného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce na roky 2016 - 2023 sa predprimárne vzdelávanie vo vzťahu k deťom z MRK nespomína (ani v analytickej časti a ani v programovej časti – ciele, opatrenia...). Dokument obsahuje ciele a opatrenia orientované na existujúcu materskú školu: dobudovanie vonkajších ihrísk, oprava oplotení, obnova vnútorného vybavenia. Aktuálne kapacity MŠ sú v PHSR zhodnotené ako postačujúce („S ďalšími predškolskými zariadeniami sa neuvažuje, nakoľko existujúce zariadenie bude kapacitne vyhovovať aj pre návrhové obdobie“).

Zmienka o deťoch z MRK je v analytickej časti programu, kde je „veľký podiel rómskych detí v ZŠ“ uvedený ako jedna zo slabých stránok/problémov.

Starosta obce v rozhovore hovorí: „...kapacita našej materskej školy postačuje len pre deti, ktoré nepotrebujú špeciálny prístup. V našej obci je však veľký počet detí z MRK, pre tie deti momentálne priestory ani personál nemáme, ale pripravujeme projekt výstavby rómskej materskej školy.“

Projekt výstavby „rómskej materskej školy“ je v štádiu prípravy, nesúlad plánov s rozvojovým dokumentom starosta vysvetľuje zmenou vedenia samosprávy a potrebou úpravy PHSR.

Okres 03

Obec 01

Mesto má viac ako 8 000 obyvateľov, odhady podielu Rómov sa rôznia (od 16 a viac % do 23%). Rómovia tu žijú v dvoch komunitách, vrátane segregovanej (zlé životné podmienky) a v rozptyle. V meste sú 3 MŠ.

Mesto má spracované PHSR na roky 2015 – 2023, v opatreniach sa uvádza návrh výstavby ZŠ pre deti z MRK a tiež nadstavba ZŠ s MŠ s cieľom zvýšiť kapacitu, no nie je jasné v ktorej časti mesta a či tieto školy navštevujú aj rómske deti.

V KPSS je predprimárne vzdelávanie spracované v podkapitole „Školstvo“ v šiestich riadkoch a pomenúva všeobecné fakty o troch materských školách v meste. Čo sa týka samotných MŠ, v opatreniach mesta nefigurujú.

Obec 02

Obec má viac ako 1 700 obyvateľov, z toho odhadom viac ako 30% Rómov, ktorí žijú rozptýlene medzi nerómskym obyvateľstvom a v koncentrácii vo vnútri obce (MRK). V obci je 1 MŠ (kapacita 25 detí), ktorú navštevujú aj rómske deti, no výlučne „z lepších rodín“ (podľa riaditeľky 10 rómskych detí v aktuálnom školskom roku). Deti žijúce v marginalizovanej komunite školu nenavštevujú. MŠ je zapojená do jedného z národných inkluzívnych projektov, budova školy je dobre vybavená.

PHSR obce je neaktuálne (na roku 2008-2015), v jeho analytickej časti je pomerne málo konkrétnych informácií o obci. Téma vzdelávania detí z MRK sa tu spomína len okrajovo, predovšetkým vo vzťahu k trhu práce. Jedným z cieľov je: Zvýšenie vzdelanostnej úrovne občanom zo sociálne znevýhodneného prostredia. Opatrenia k tomuto cieľu sú formulované všeobecne a nie pre úroveň obce (napr. úprava legislatívy...).

Prešovský kraj

Okres 01

Obec 02

Obec má takmer 3 000 obyvateľov a Rómovia tvoria takmer 80%, v obci je aj komunita na okraji (cca. 1 km vzdialená od MŠ). Materskú školu s poldennou prevádzkou navštevujú iba rómske deti, prevažne vo veku 5-6 rokov, pretože MŠ kapacitne nepostačuje. Podľa rozhovoru so starostom, má obec pripravený projekt na rozšírenie kapacít školy. Potreba rozširovania kapacít MŠ je uvedená aj v KPSS na roky 2018-2022, no stratégii chýba programová časť (absentujú ciele a opatrenia). PHSR pre nás nebol dostupný.

Obec 03

Obec má takmer 2 000 obyvateľov, z toho odhadom 70% tvoria Rómovia. Obec má aj segregovanú komunitu. V obci je 1 MŠ (34 detí v roku 2018/2019), ktorá má elokovanú triedu v segregovanej MRK (16 detí v roku 2018/2019). Rómske deti v MŠ v obci pochádzajú z „lepších“ rodín. Kapacita školy nepostačuje, v obci sú deti vo veku 5-6 rokov, ktoré MŠ nenavštevujú. Podľa rozhovoru so starostom, v prípade povinnej dochádzky do MŠ, využije priestory základnej školy, uvažuje aj nad výstavbou novej MŠ, alebo rekonštrukciou existujúcej, pretože budova školy nie je vyhovujúca. PHSR má obec spracovaný na roky 2016-2022, dokument obsahuje stručné zhodnotenie predprimárneho vzdelávania a potrebu rekonštrukcie a rozširovania kapacít MŠ.

Okres 02

Obec 01

Obec má viac ako 2 500 obyvateľov, z toho takmer 20% Rómov, ktorí žijú najmä v rozptyle a v jednej komunite na okraji obce. V obci sú 2 materské školy, spolu majú kapacitu 110 – čo postačuje. Podľa rozhovoru so starostom, obec nemá žiadne závažné problémy týkajúce sa predprimárneho vzdelávania. Rómske deti MŠ navštevujú, obe školy sú etnicky zmiešané. Dostupný nám bol KSP na roky 2016 – 2021, ktorý sa o predprimárnom vzdelávaní nezmieňuje.

Obec 02

Obec má viac ako 2 500 obyvateľov, z toho cca. 50% tvoria Rómovia, ktorí žijú v rozptyle a v osídlení na okraji. V obci je 1 MŠ s kapacitou cca. 100 detí (rozhovor so starostom), no nie je to postačujúce. V škole sú aj rómske deti, starosta ako najväčší problém identifikuje ich nepravidelnú dochádzku a neochotu (nedôveru) rodičov ponechať deti v celodennom pobyte v MŠ. Obec má spracovaný Program rozvoja (PRO) na roky 2015-2022, v ktorom je stručne zhodnotený súčasný stav predprimárneho vzdelávania a prognóza nepostačujúcej kapacity v budúcnosti. Medzi cieľmi uvádza obnovu a rozšírenie kapacity MŠ (s odhadom finančnej náročnosti) s časovým rámcom do roku 2022.

11

Obec 03

Mesto má viac ako 3 700 obyvateľov, z toho cca. 25% Rómov, ktorí žijú v rozptyle a vo viacerých osídleniach, vrátane segregovaného. V meste je 1 MŠ s kapacitou pre 120 detí (5 tried, 1 trieda je v procese prípravy), ktorú navštevujú aj rómske deti, s výnimkou detí z najchudobnejších rodín (rozhovor so zást. MsÚ). Školu navštevujú aj deti z okolitých obcí, kapacitne je nepostačujúca. PHSR na roky 2015 – 2024 uvádza medzi opatreniami „Obnova a modernizácia predškolskej výchovy“ a medzi aktivitami zriadenie detských jasí, rozšírenie kapacity MŠ a modernizáciu vnútorného vybavenia MŠ. Podľa rozhovoru so zást. MsÚ má MŠ nedostatok stálych THP zamestnancov, potrebné je obnoviť areál školy a vybudovať telocvičňu.

